

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

Odluka

*o podizanju Spomen-obilježja civilnim žrtvama zločina opsade Sarajeva
1992-1996*

Sarajevo, oktobar 2024. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo
Tel.: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

Na osnovu člana 31. stav (1) tačka b) Statuta Grada Sarajeva („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 7/23) i člana 20. Odluke o spomenicima od značaja za Grad Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 49/19, 28/20 – Ispravka), Gradsko vijeće Grada Sarajeva, na 44. sjednici održanoj dana 23.10.2024. godine, donijelo je

Odluku

o podizanju Spomen-obilježja civilnim žrtvama zločina opsade Sarajeva 1992-1996

Član 1.

(Predmet)

Podiže se Spomen-obilježje civilnim žrtvama zločina opsade Sarajeva 1992-1996 (u daljnjem tekstu: Spomen-obilježje), kao Spomen-obilježje od značaja za Grad Sarajevo.

Član 2.

(Lokacija i idejno rješenje)

Spomen-obilježje se podiže na zemljištu označenom kao dio k.č. 801/3, k.o. Sarajevo VII, općina Centar Sarajevo, a prema idejnom rješenju koji je sastavni dio ove odluke.

Član 3.

(Obaveze)

Grad Sarajevo će preduzeti sve aktivnosti na podizanju Spomen-obilježja i budućeg održavanja.

Član 4.

(Finasiranje)

Finasiranje izgradnje i održavanja Spomen-obilježja snosi Grad Sarajevo.

Član 5.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Kantona Sarajevo“.

PREDSJEDAVAJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Jasmin Ademović

Broj: 01-GV-02-1326/24
Sarajevo, 23.10.2024. godine

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71 000 Sarajevo
Tel.: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

(1) (2) (3) (4) (5) (6) (7) (8) (9) (10) (11) (12) (13) (14) (15) (16) (17) (18) (19) (20) (21) (22) (23) (24) (25) (26) (27) (28) (29) (30) (31) (32) (33) (34) (35) (36) (37) (38) (39) (40) (41) (42) (43) (44) (45) (46) (47) (48) (49) (50) (51) (52) (53) (54) (55) (56) (57) (58) (59) (60) (61) (62) (63) (64) (65) (66) (67) (68) (69) (70) (71) (72) (73) (74) (75) (76) (77) (78) (79) (80) (81) (82) (83) (84) (85) (86) (87) (88) (89) (90) (91) (92) (93) (94) (95) (96) (97) (98) (99) (100)

SADRŽAJ

1. Tehnički opis
2. Koncept
3. Situacija_poslovnice stanje 1:500
4. Situacija_novoprojektovano stanje 1:500
5. Situacija_novoprojektovano stanje 1:200
6. Situacija_novoprojektovano stanje na geodetskoj podlozi 1:200
7. Situacija_novoprojektovano stanje 1:100
8. Presjek / Izgled zapad 1:100
9. Presjek / Izgled istok 1:100
10. Presjek / Izgled sjever 1:100
11. Presjek / Izgled jug 1:100
12. Zelenilo 1:250
13. Hodne linije i podna obloga 1:250
14. Rasvjeta i urbani mobilijar 1:250
15. Detalji 1:50
16. Trodimenzionalni prikaz 1
17. Trodimenzionalni prikaz 2
18. Trodimenzionalni prikaz 3
19. Trodimenzionalni prikaz 4
20. Trodimenzionalni prikaz 5
21. Trodimenzionalni prikaz 6
22. Trodimenzionalni prikaz 7

TEHNIČKI OPIS

Lokacija

Na predmetnoj lokaciji koja se nalazi između ulice Hamze Humce sa zapadne strane i Koševskog potoka sa istočne strane isprojektovano je spomen obilježje civilnim žrtvama rata grada - Kantona Sarajevo '92 - '95 g. Spomen obilježje svojim gabaritom i dispozicijom ne predstavlja smetnju za kolidski i pješakački saobraćaj.

Sastoji se iz prstenova (tatica) različitih prečnika i visina. Visina najvišeg segmenta spomen obilježja iznosi 6.9 metara. Spomen obilježje se može pristupiti sa svih postojećih pristupačkih tački. Volumeni su raspoređeni na način da posjetioc/prolaznik u svakom trenutku može neometano komunicirati. Staza za slijepe lica se zadržava. Novoprojektovanim rješenjem nisu stvorene fizičke barijere koje bi predstavljale problem za osobe sa invaliditetom. Sve postojeća stabla su zadržana. Travnata površina se uklanja. Predloženo konkursno rješenje djelimično izlazi iz granica obuhvata jer pokušava prostor cjelovito sagraditi i na taj način ponuditi što sveobuhvatnije rješenje i realizirati projektni zadatak. Također, predloženo rješenje može da ostane i funkcioniše unutar obuhvata uz uklanjanje elemenata na južnoj strani.

Parterno rješenje

Projektom se predviđa izvođenje "češljane" lako armirane betonske površine. Pomeneta površina se izvodi u vidu kortonih latica prstenova koji prave prekid u betoniranju. Smjer "češljanja" betona je različit u svakom prstenu i na taj način se razbija jednolična obrada podne površine. Predložene podloge ne uključuju posebno održavanje. Na mjestima gdje postoje stabla se također formiraju prstenovi prečnika 1.5 metara gdje je unutrašnjost prstena zatravljena.

Konstrukcija i materijali

Osnovnu konstrukciju čine ljuske izvedene od korton čelika debljine 8 milimetara. Ljuske centralnog dijela spomen obilježja su ankerisane u betonsku podlogu. Manje ljuske unutar kojih se nalaze klupe su obrubljene za klupe i od poda su podignute za 10 centimetara. Ljuske se uvijek postavljaju okomito u odnosu na ravnu betonsku podlogu što uveliko olakšava proizvodnju i montažu, dok se sa gornje i bočnih strana zasjecaju pod uglom što doprinosi dinamičnijem izgledu. Imena, prezimena, godina rođenja i stradanja se perforiraju sa unutrašnje strane centralnog dijela spomen obilježja. Urbani mobilijar koji je formiran unutar "tatica" se izvodi u lako armiranom "češljanom" betonu. Postament sa prikladnim tekstom je također izveden u lako armiranom "češljanom" betonu.

Osvjetljenje

Novoprojektovano spomen obilježje je osvijetljeno pomoću LED traka. U centralnom dijelu spomen obilježja led traka se postavlja u pod uz unutrašnji rub ljuske i na taj način osvjetljava unutrašnju stranu ljuske. Sličan princip je primjenjen i na "taticama" sa integrisanom klupom gdje se osvjetljenje postavlja između "tatica" i klupe i ponovo osvjetljava unutrašnju stranu. Na ovaj način se dodatno naglašava struktura spomen obilježja.

Predmet i predračun

PREDMET I PREDRAČUN		JM	POVRŠINA	CIJENA
1	Pripremni radovi Skidanje površinskog sloja humusa i asfaltirane površine debljine 20 cm sa odvozom na otporinu.	m ³	175,0 m ²	7.800,00 km
2	Elektro radovi Nabavka i ugradnja potrebne elektro instalacije i rasvjetnih tijela.	kom	21	21.500,00 km
3	Radovi sa korton čelikom Nabavka, rezanje, varjenje, pretoniranje, savijanje i ugradnja korton čelika.	m ²	163,2 m ²	189.800,00 km
4	Radovi sa betonom Betoniranje lako armirane "češljane" betonske podloge sa ugrađnjom korton čelik latic traka.	m ³	175,0 m ³	48.750,00 km
5	Radovi sa betonom Betoniranje lako armiranih klupa i postamenta sa natpisom laticom "češljanog" betona.	kom	11	21.500,00 km
UKUPNO SVI RADOVI				289.350,00 km

KONCEPT

Glavna težnja rješenja je da na simboličan način prenese težnu stradanja civilnog stanovništva grada Sarajeva i Kantona Sarajevo od 1992. do 1995. godine. Jasno je da se radi o periodu koji nije lako pojmiti, shvatiti, racionalno sagledati i ponuditi rješenje koje dočarava svu patnju i stradanje kroz koje su prošli stanovnici grada. Kroz analize i istraživanja koncept rješenja svoju snagu crpi iz "Sarajevske ruže" i pretvara se u logičan nastavak priče o "Sarajevskim ružama".

Dokumentarno-historijska i simbolička vrijednost "Sarajevskih ruža" je prepoznata i iste čine vrijedno kulturno-historijsko naslijeđe grada Sarajeva. Svojevrsnih su podsjetnik na opsadu i svakodnevno stradanje građana. Tokom opsade Sarajeva, od 1992. do 1995. godine, na grad je palo na desetine hiljada granata, koje su ostavile duboko urezane tragove u tkivo grada. Pojavljuju se tako što su kralen u asfaltu i pločnicima nastali granatiranjem grada. Nakon rata napunjeni su masom crvene boje. Simbolično su nazvane "Sarajevske ruže", jer su podsjećale na ružu utrgnutih latica, simbolizirajući prolijevanje krv nevinih civila, onih koji su gubili živote čekajući u redu za vodu, bezbrižno se igrati...

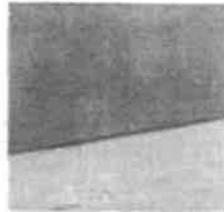
Također smo svjedoci da "Sarajevske ruže" iz dana u dan nestaju što zbog zuba vremena tako i zbog razvoja grada. Uzimajući u obzir sve ranije napisano, idući da se koncept rješenja temelji na "Sarajevskim ružama" se čini kao logičan nastavak iste priče. Novoprojektovani spomenik na ovaj način odaje počast civilnim žrtvama, unizujući njihova imena u spomen obilježje ali ispod čuva od zaborava i autentična mjesta stradanja civilnog stanovništva.

SIMBOL KRUGA

Hamijena, spomen obilježje, poziva na aktivaciju svih čula kod posjetitelja jer se radi o posebnoj kategoriji objekata koji nose snažnu poruku, bude lake emocije i čuvaju historiju od zaborava. Kroz rad na razvoju koncepta kristalizirao se simbol kruga. Radom na konceptu i stilizacijom "Sarajevske ruže" simbol kruga je prisutan iako evodimenzionalno iako i trodimenzionalno. Upravo simbol kruga predstavlja jednakost, ravnopravnost i beskonačnost (stradanje, vječna borba, otpor i ustrajnost). Simbol kruga postaje spone između lokacije, namjene i poruke koju ovo spomen obilježje teži da prenese. Kao što geometrija kruga nema ni početak ni kraj, tako se u pojedinim trenucima doimalo agonija i stradanje civilnog stanovništva.

MATERIJAL

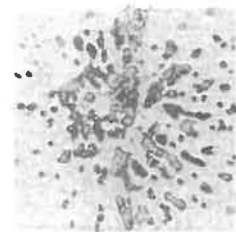

Novoprojektovano rješenje kao glavni materijal koristi korten čelik. Zbog svoje pojavnosti i boje koji u sebi nose skrivane poruke, korten čelik je logičan izbor materijala. Pativzani čelik lako može da vrati slika benzina, zapaljenih automobila i tramvaja u gradu. Palniranje i korodiranje na novu betonsku podlogu i popunjavanje luga crvenom bojom (korozijom) se može polstovjetiti sa kvarenjem i stradanjem i na taj način spomen obilježje dobiva interakivni karakter.

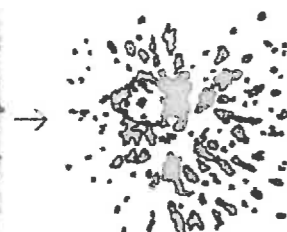
SIMBOL RUŽE

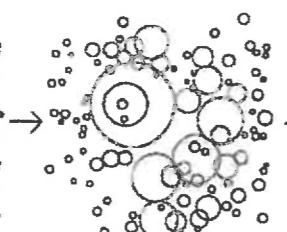
Pored inspiracije koju rješenje crpi iz "Sarajevskih ruža", crvena ruža je prije svega simbol ljubavi prema osobama do kojih nam je stalo. Ova simbolična novoprojektovano rješenje koje je trodimenzionalna interpretacija "Sarajevske ruže" daje dodatno na vrijednosti s obzirom na to da se radi o spomen obilježju poginulim civilima. Otrgnute latice ruže simboliziraju stradanje i gubitak najmilijih i u ovom rješenju su pretvorene u dijelove spomen obilježja sa ružama za sjedenje koje posjetioci ali i prolaznici mogu napraviti predah i sagledati spomenik i upoznat se sa tematikom istog.

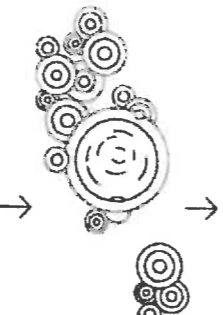
Sarajevska ruža

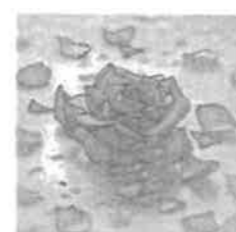
Geometrija

Stilizacija geometrije

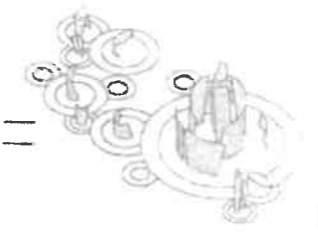
Dvodimenzionalno rješenje na predmetnoj lokaciji

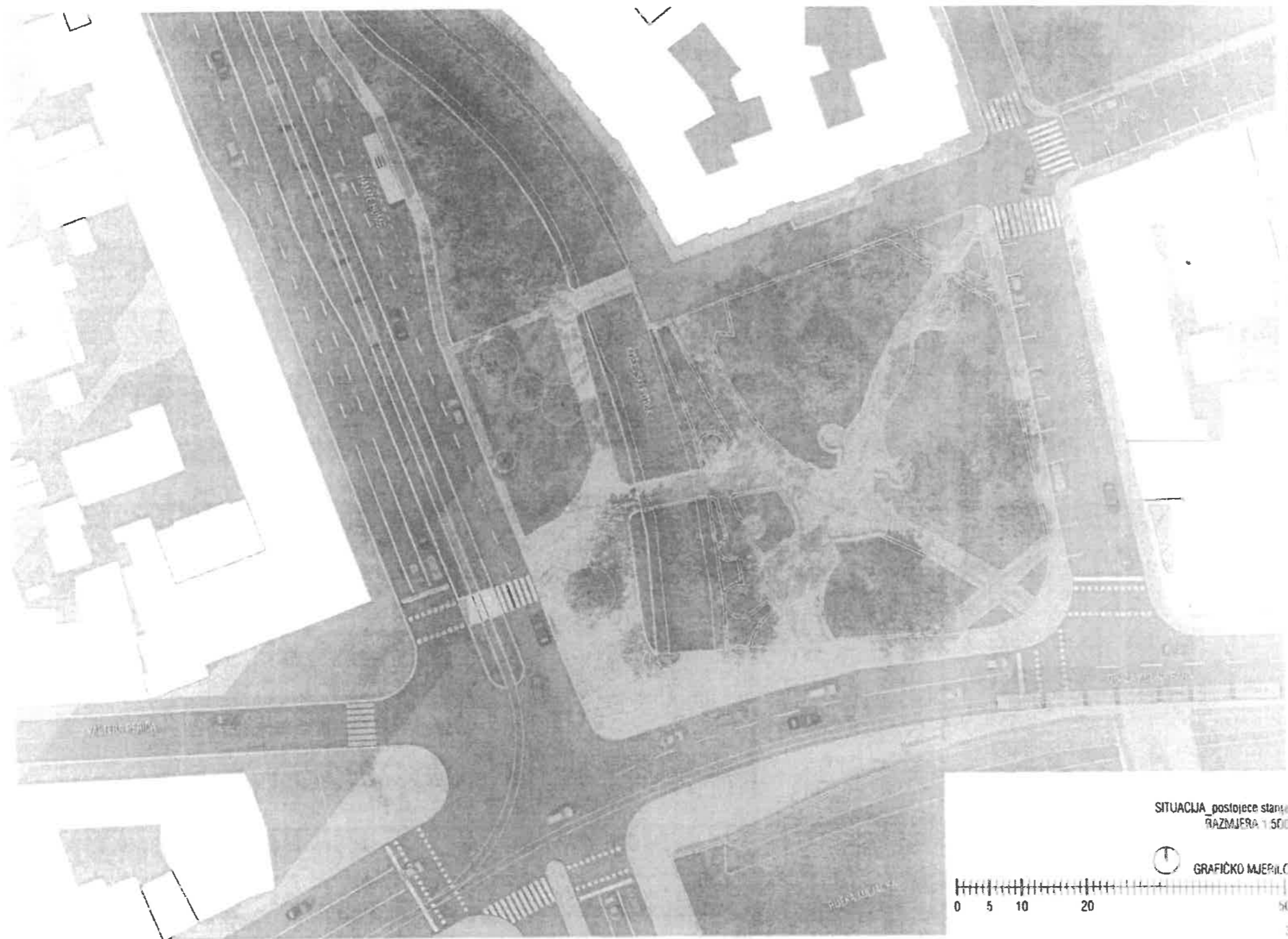
Ruža

Geometrija

Rješenje - spoj dvodimenzionalne i trodimenzionalne geometrije na predmetnoj lokaciji

SITUACIJA postojeće stanice
RAZMJERA 1:500

GRAFIČKO MJERILC

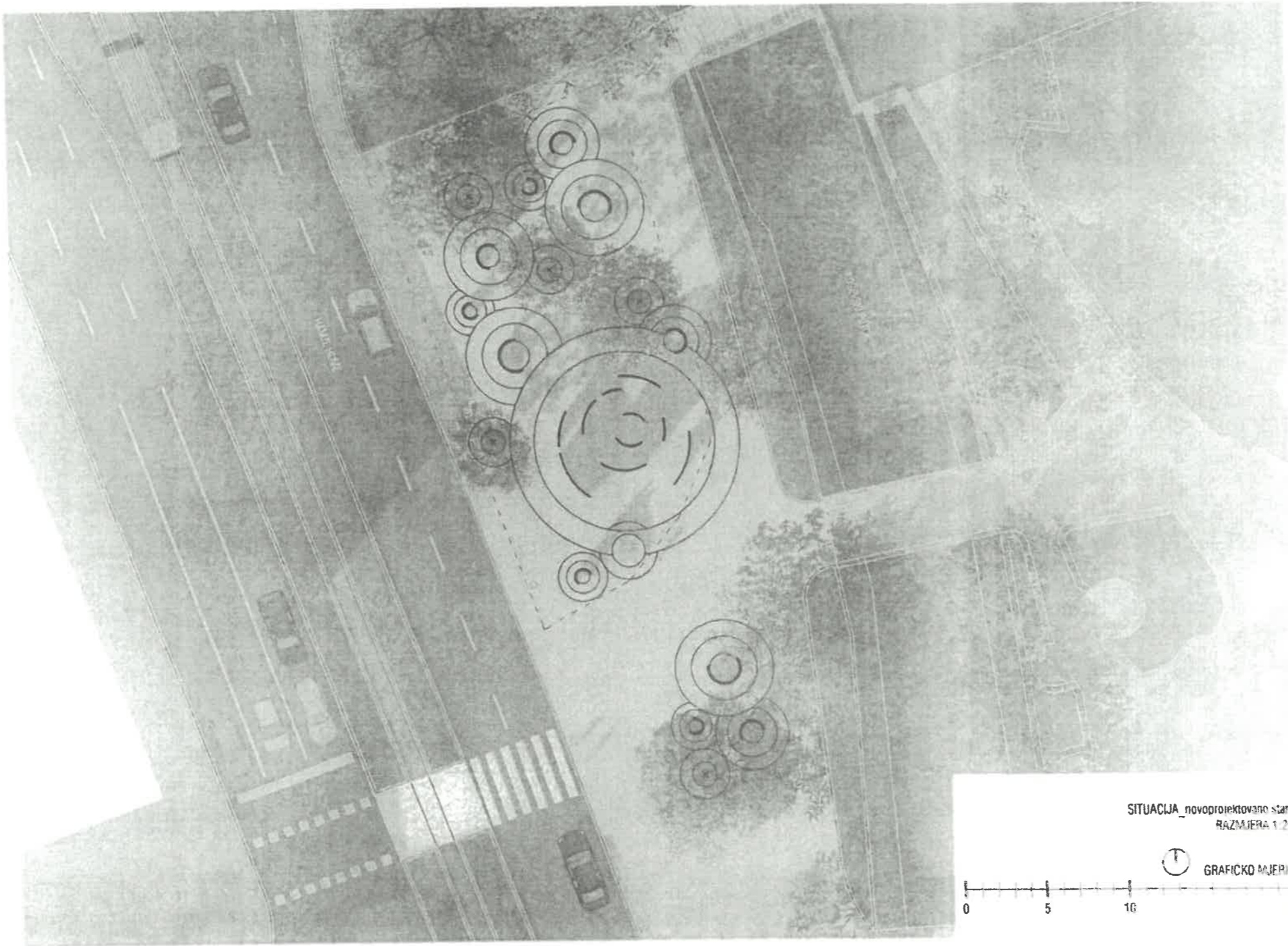

SITUACIJA novoprojektovani stanje
RAZMJERA 1:500

GRAFIČKO MJERILO

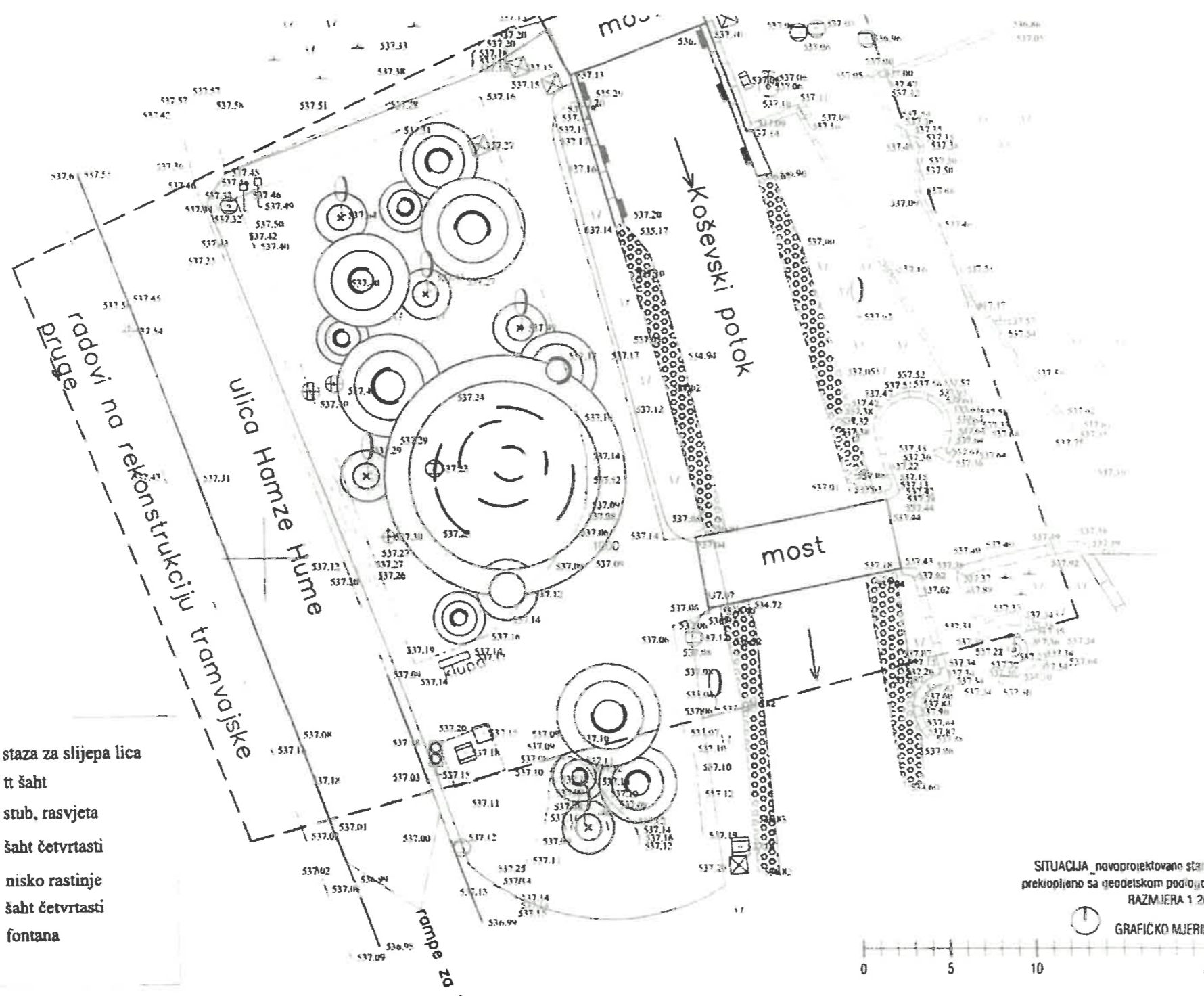

SITUACJA _ novoprojektovano stanje
RAZMERA 1:200

GRAFICKO MERILO

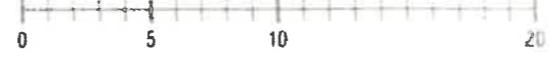

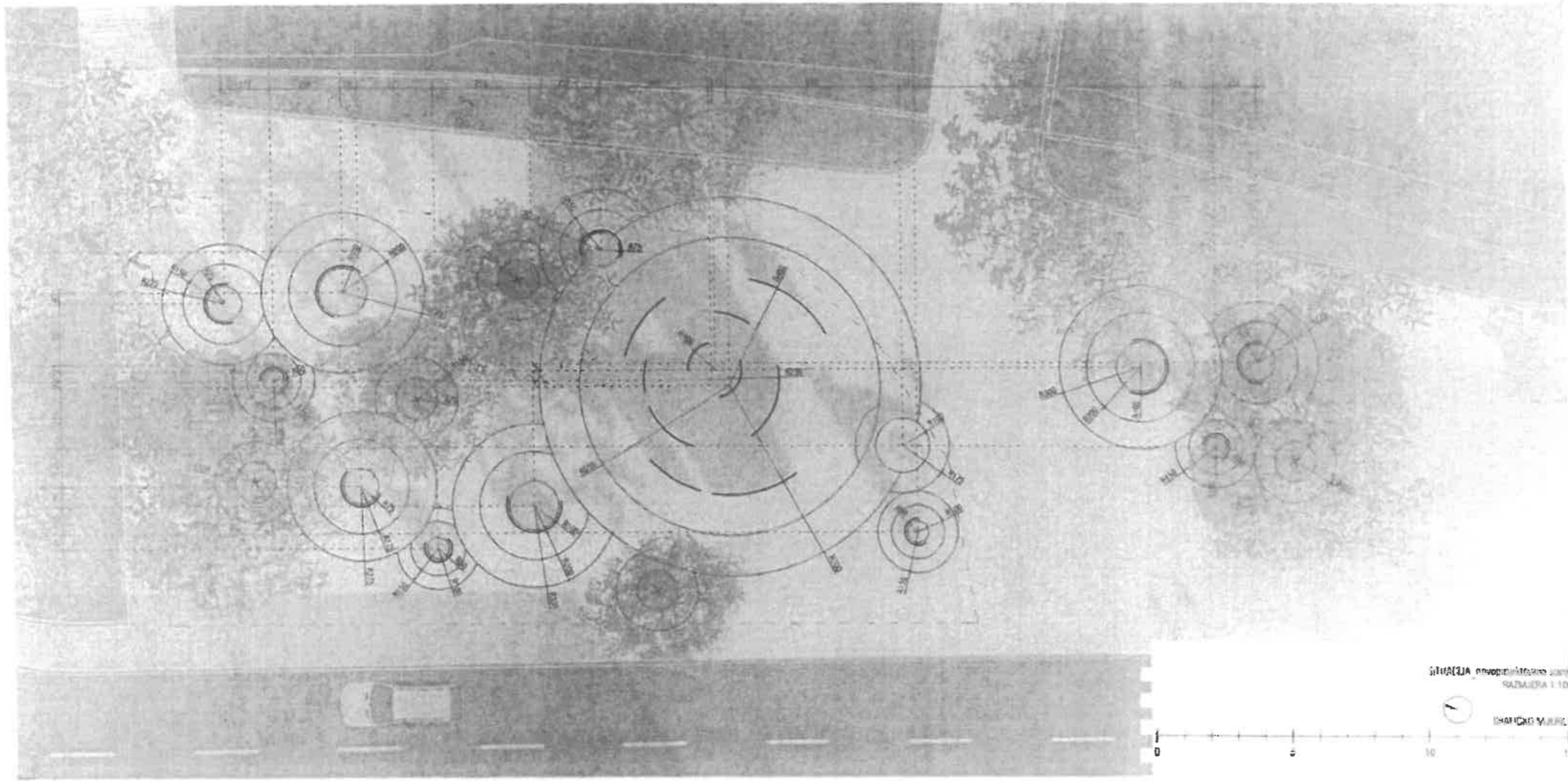
- staza za slijepa lica
- ti šaht
- stub, rasvjeta
- šaht četvrtasti
- nisko rastinje
- šaht četvrtasti
- fontana

□
 ○
 ○
 ○
 ○
 ○
 ○

SITUACIJA novoprojektovane stanje
 prekopljeno sa geodetskom podlogom
 RAZMERA 1:200

GRAFIČKO MJERILO

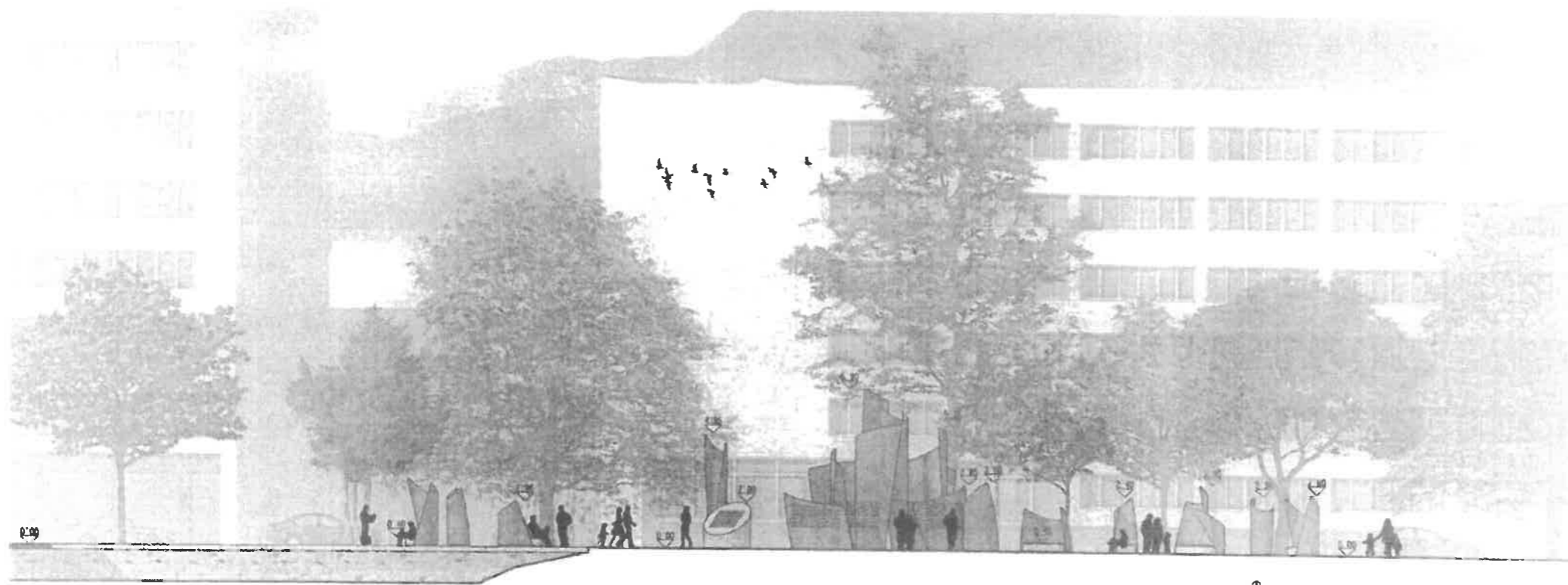

UFAAD „urječec sportova“
RADALJEVA 1 30

GRAFIČKO NAČRTOVANJE

0.00

STDA: urbič spomen na kažu
NAZMERA: 1:100

GRAFIČKO MERENJE

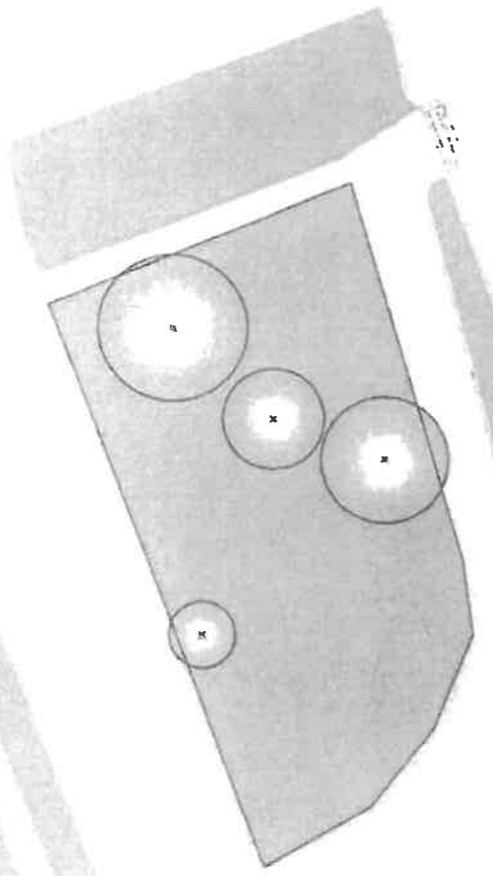

SEVER (KOPRIŠČINA) 2010
RAZPISNA 1:100
STANČIČ MARIJA

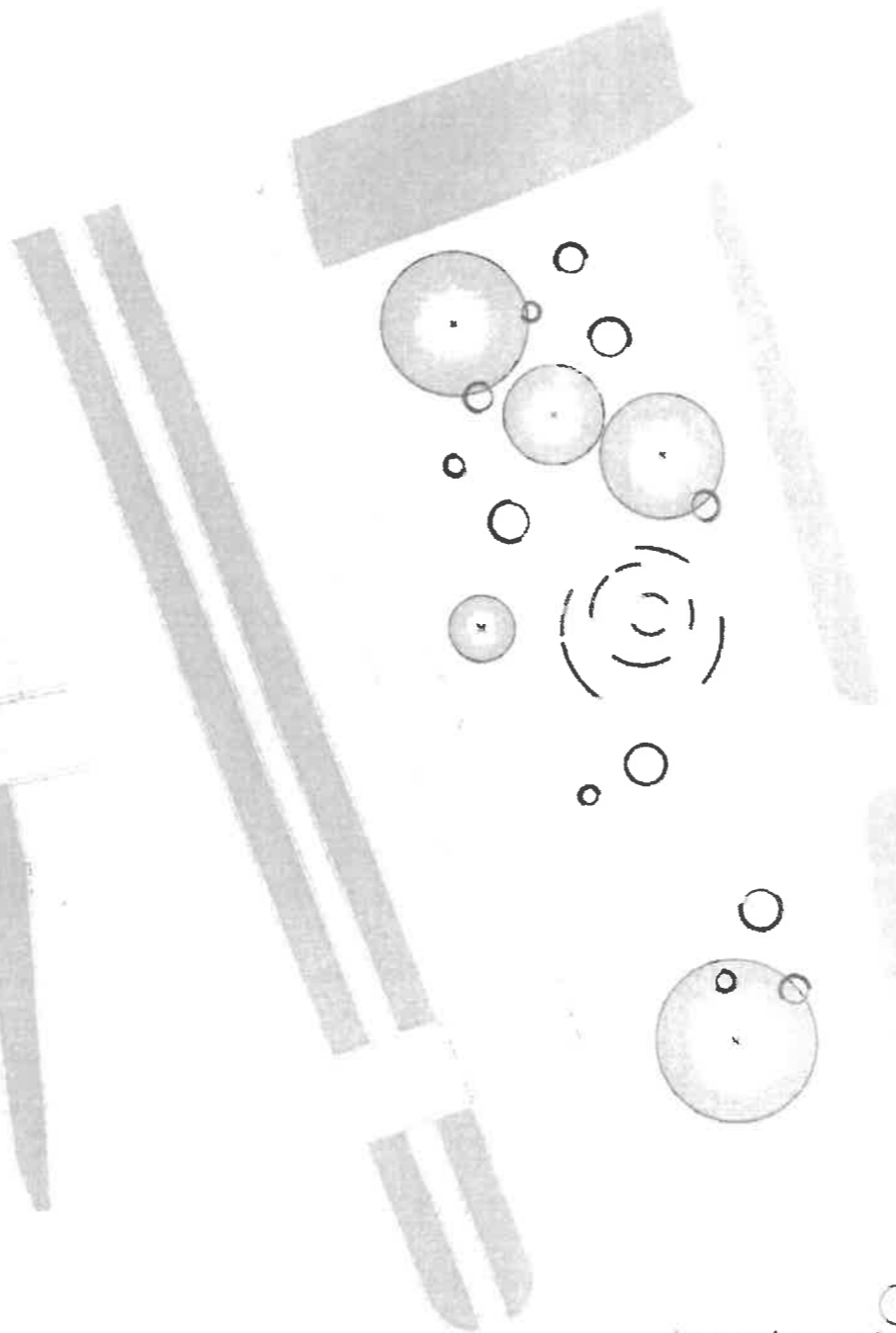

PROJEKTOWANIE I WYKONANIE
ARCHITECTURA I WZROST
WARSZAWA 2014

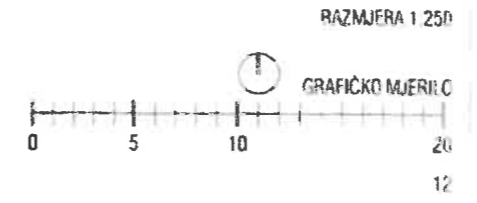
WYKONANIE ARCHITECTURA I WZROST

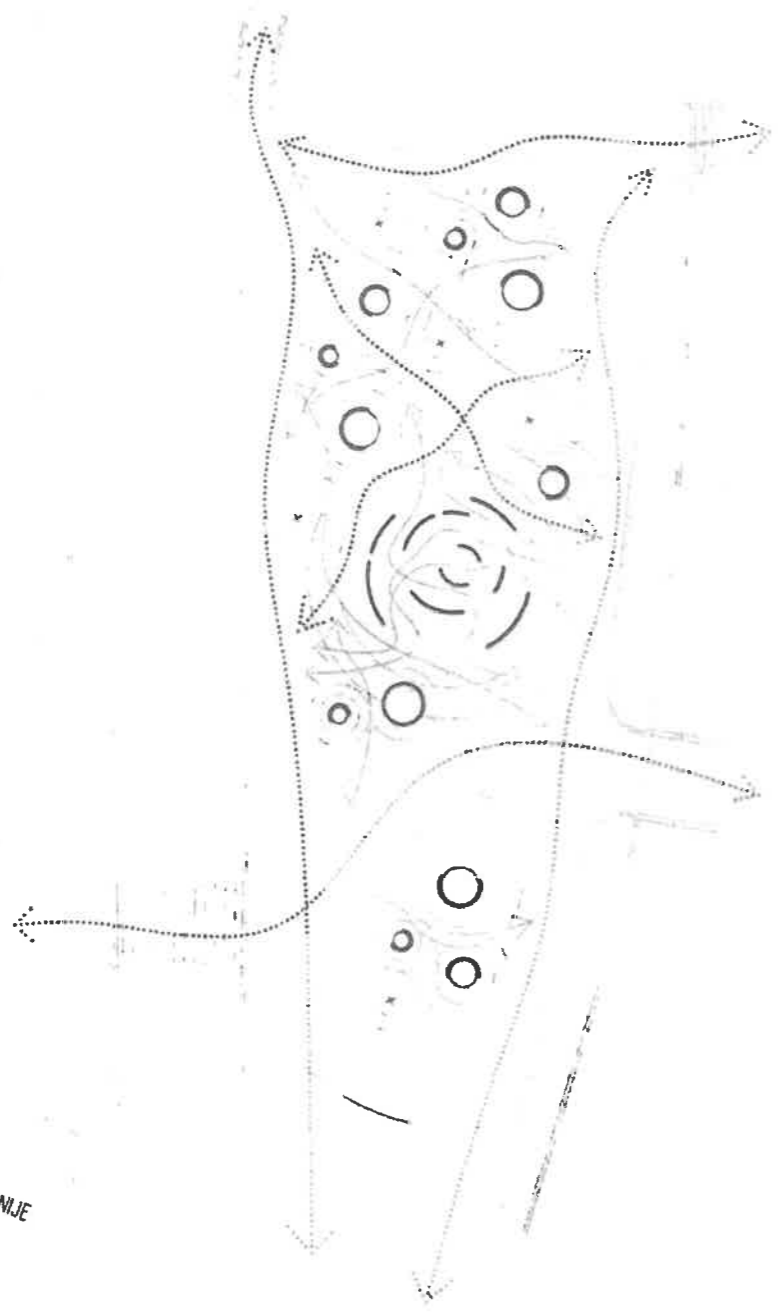

ZELENILO_POSTOJEĆE STANJE

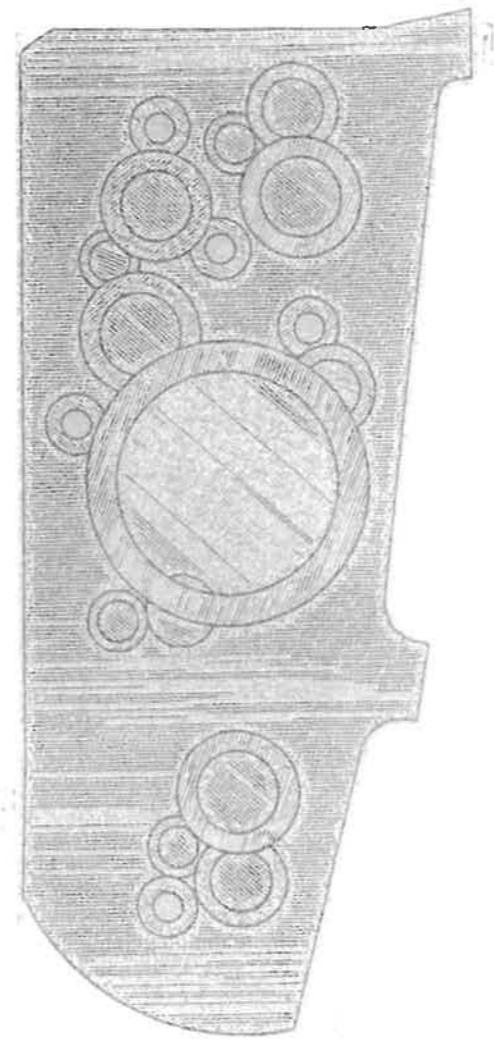

ZELENILO_NOVOPROJEKTOVANO STANJE

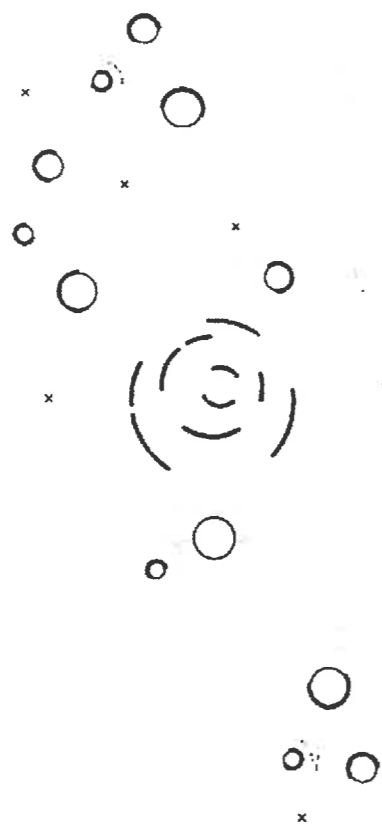

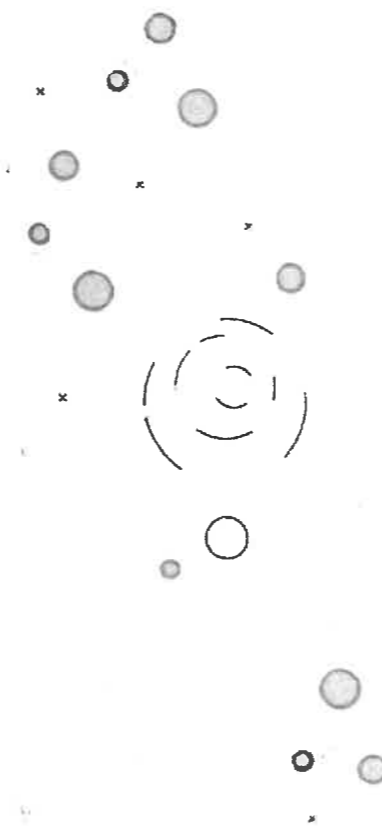
HODNE LINIJE

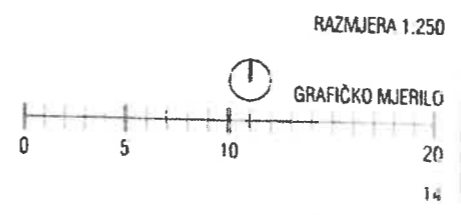
HEMA

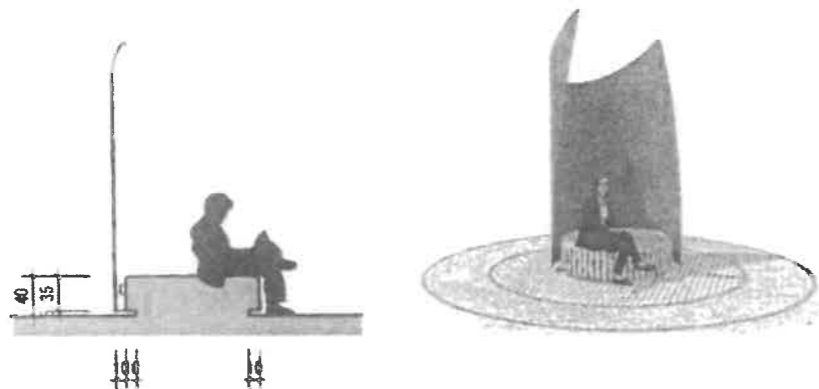

LED RASVJETA

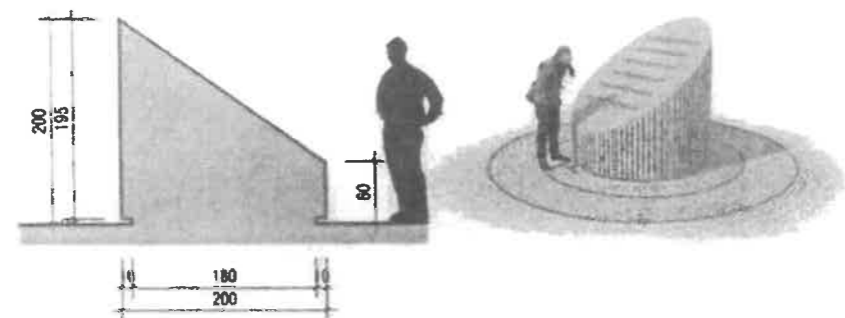

MOBILIJAR_KLUPE

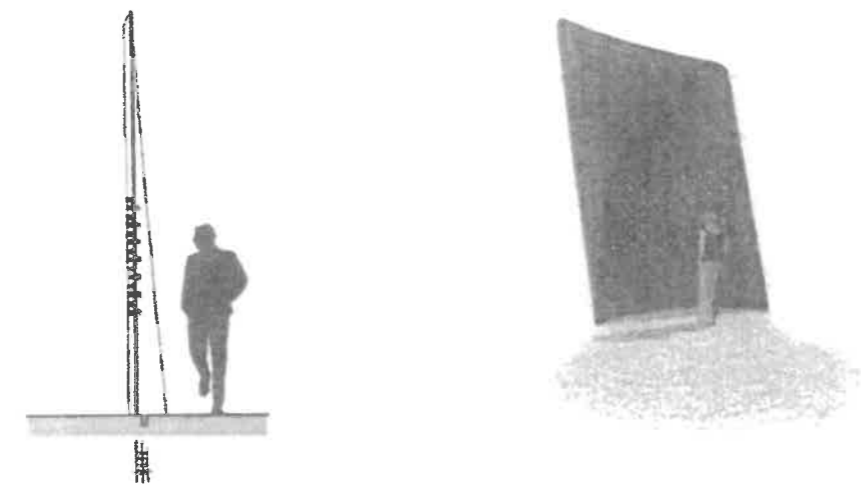

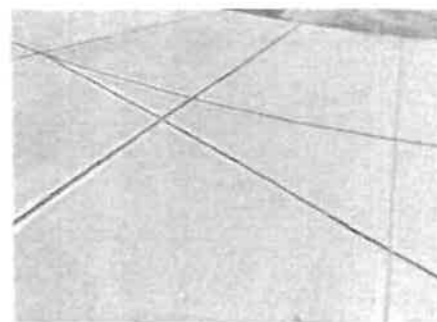
Detalj klupa i "lance" sa osvetljenjem_1:50

Detalj postamenta sa prilaznim nivoizom_1:50

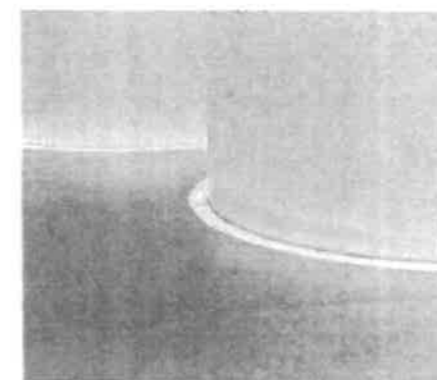
Detalj centralnog kvadrata sa oznakom i osvetljenjem_1:50

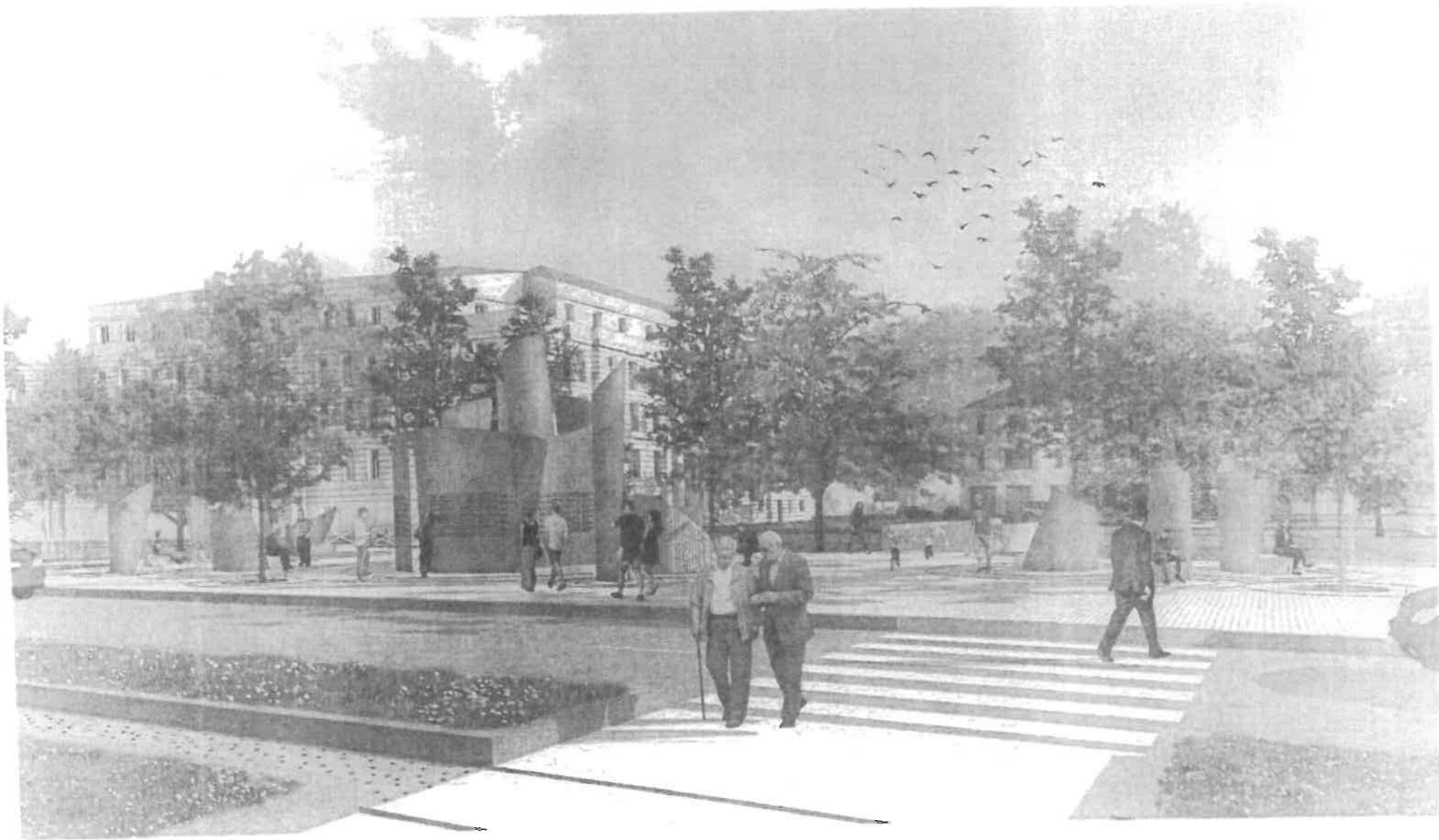
Izgled "čestunog" betona

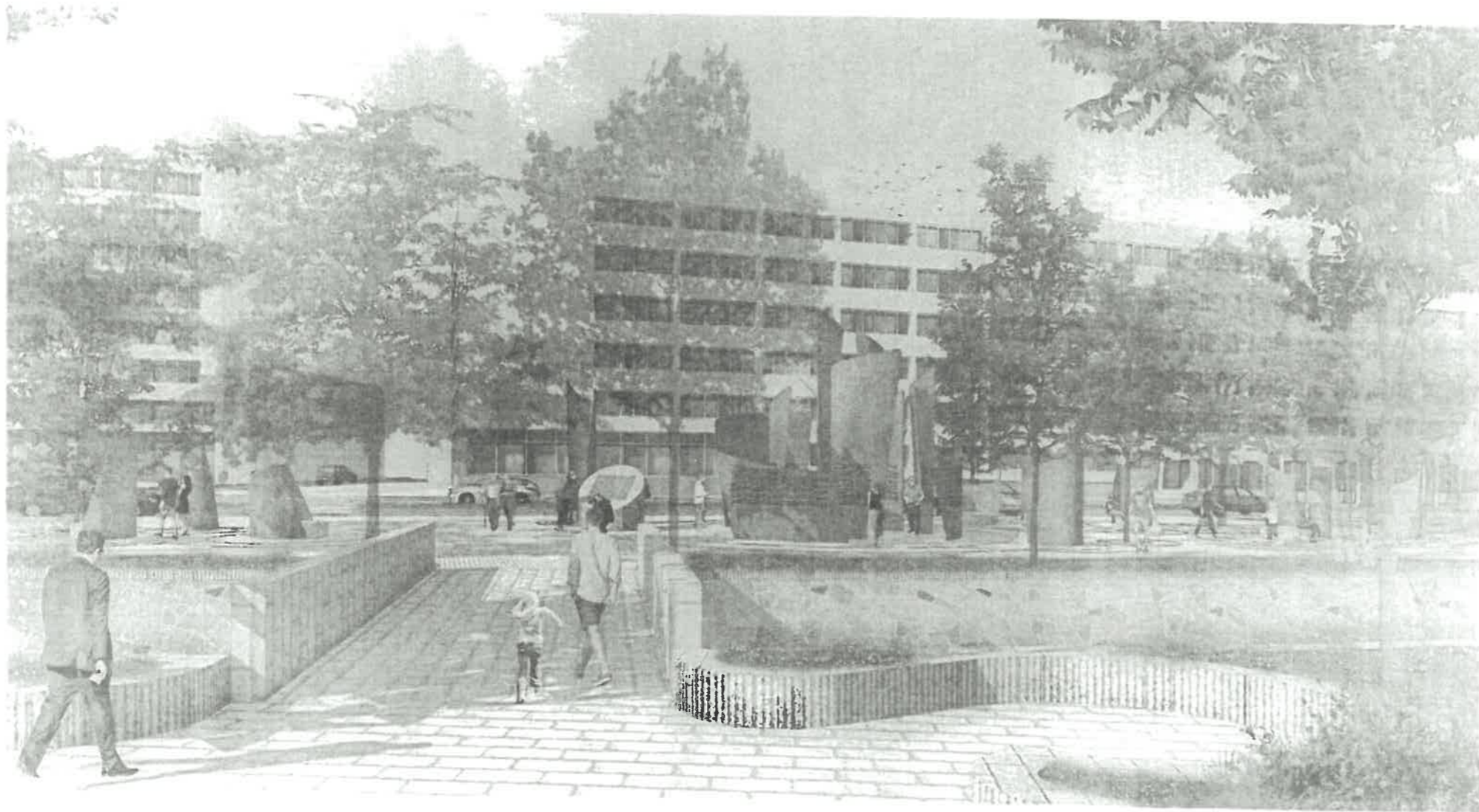

Izgled prorezanog lista na kruni ćelije

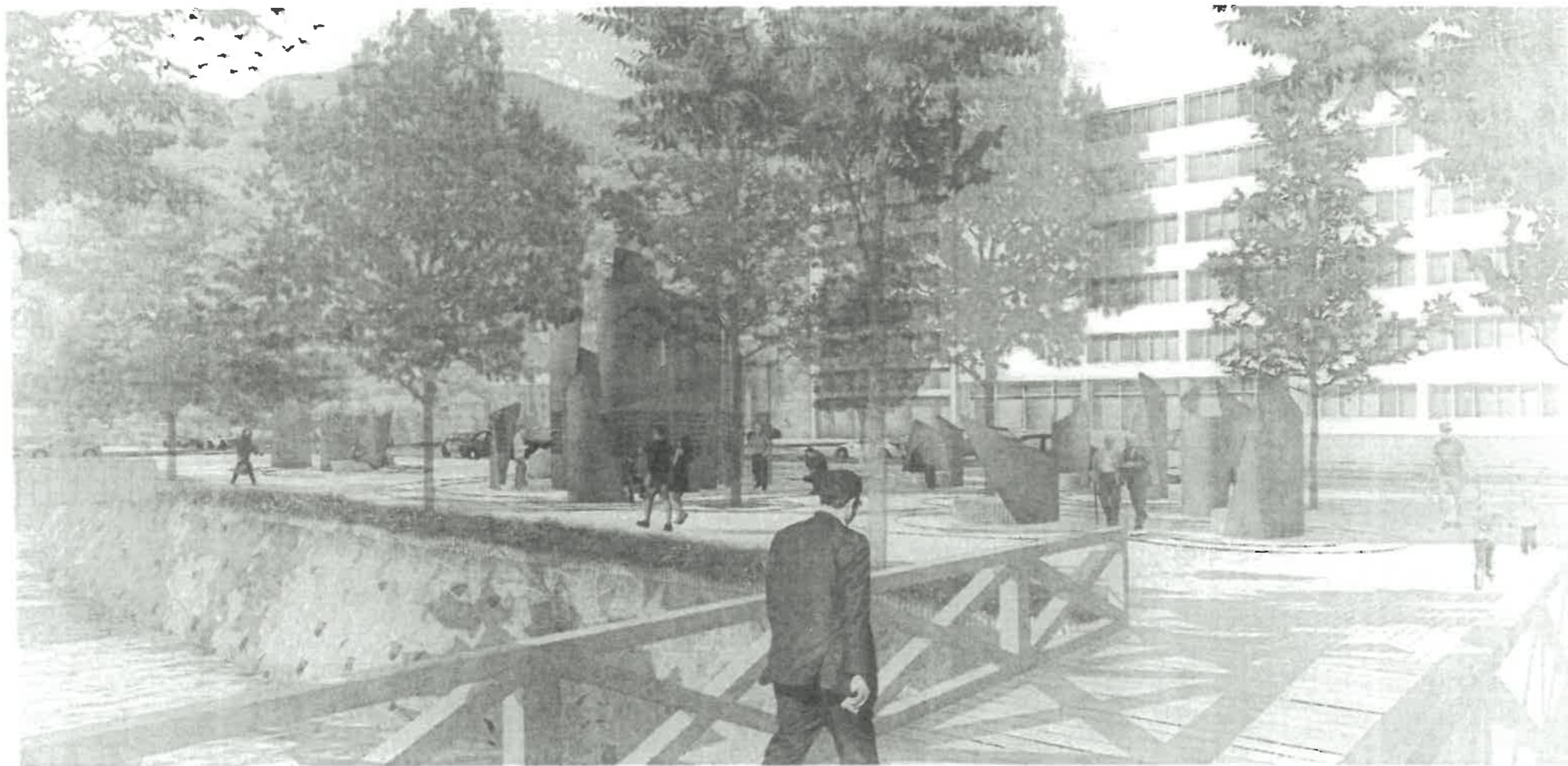

Izgled LED rasvjeta na kruni ćelije

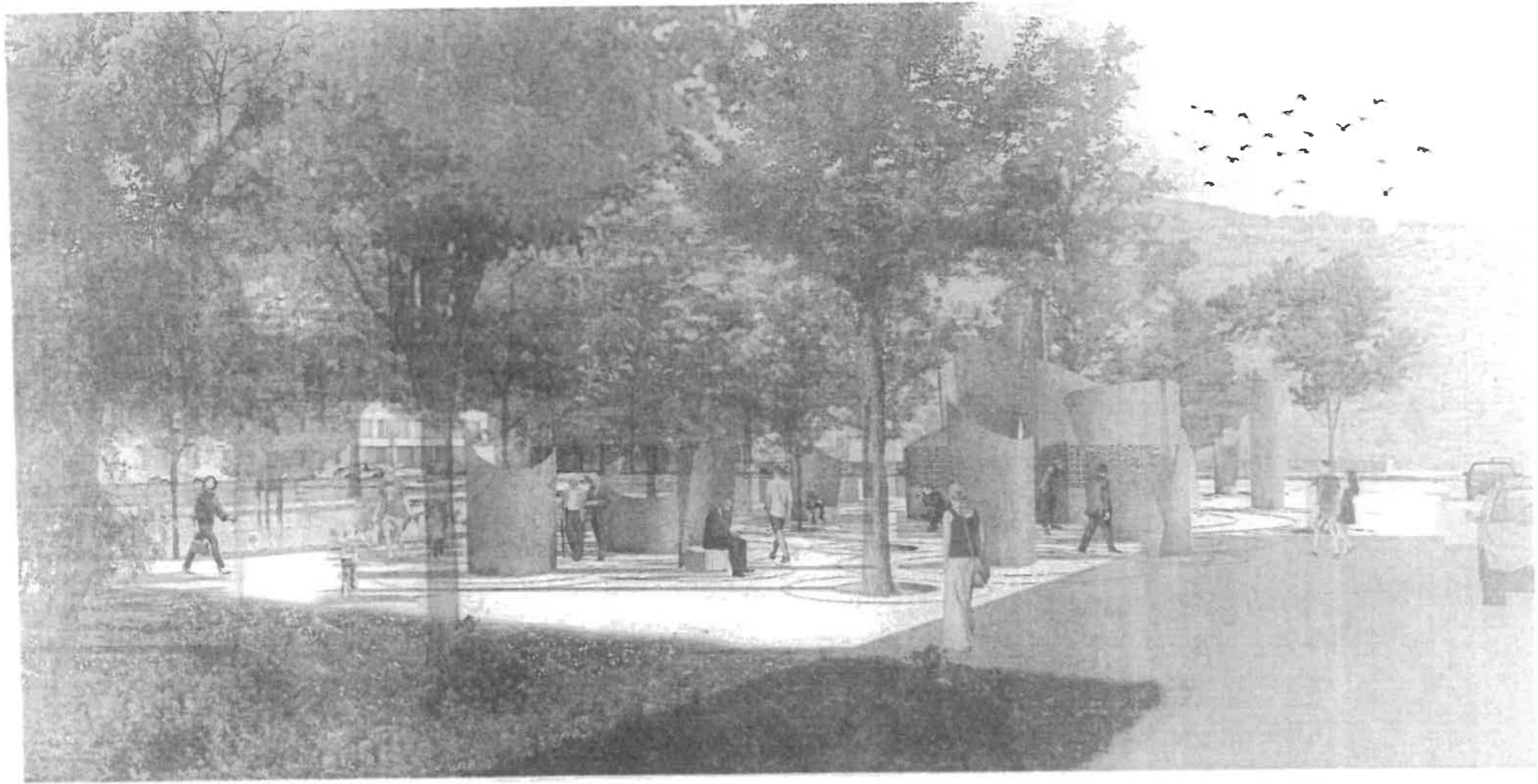

TRODIMENZIONALNI PRIKAZ
17

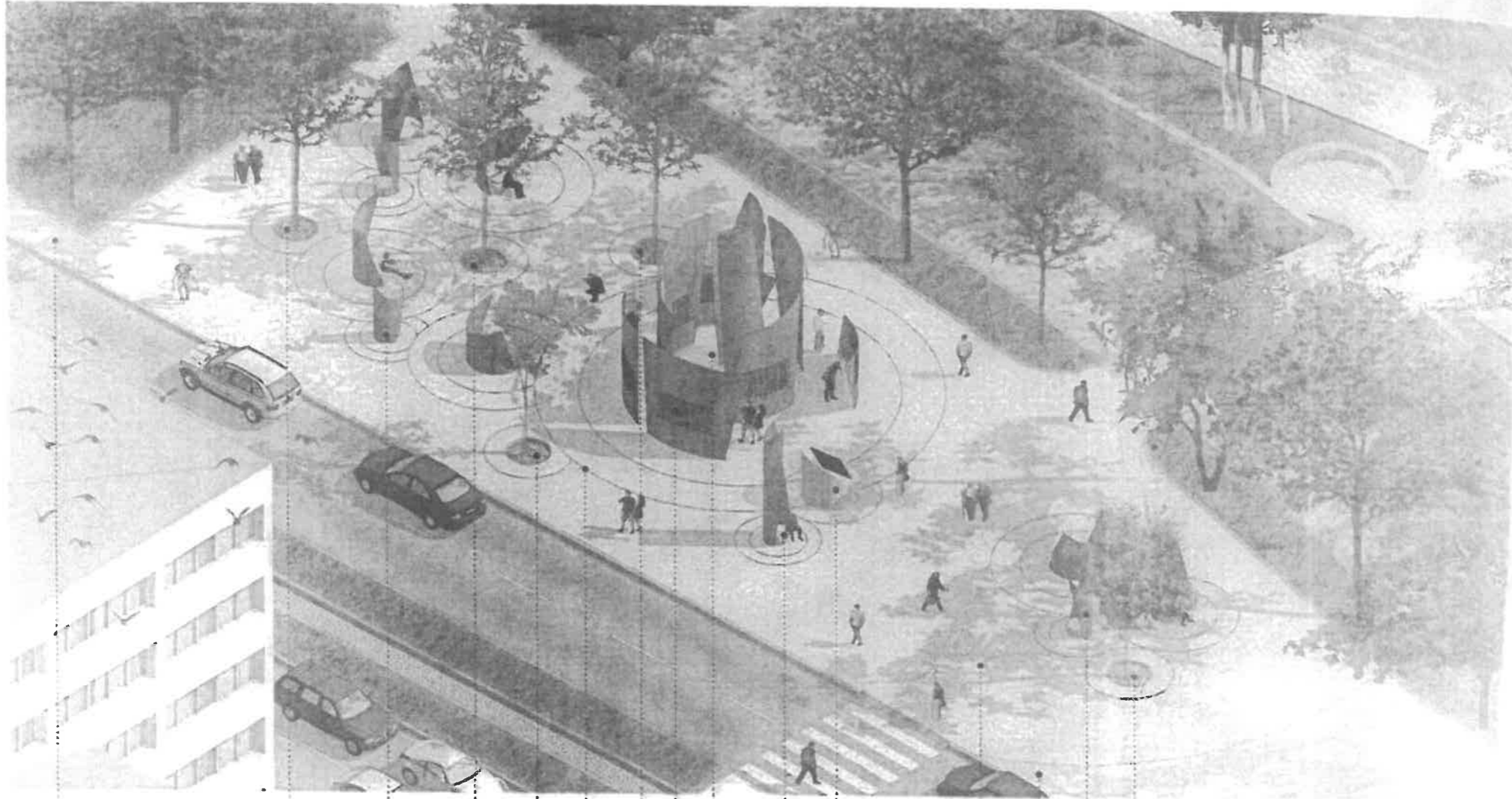

TRODIMENZIONALNI POKAZ
18

TRODIMENSIONALI PIRAZ
19

POSTOJEĆA
MATERIJALIZACIJA

POSTOJEĆE STABLO

"LATICA"
SA INTEGRISANOM KLUPOM

POSTOJEĆE STABLO

POSTOJEĆE STABLO

KORTEN FLAŠ TRAKA

POSTOJEĆE STABLO

IMENA I PREZIMENA
SA GODINOM
CENTRALNO
SPOMEN OBLJEZJE

"LATICA"
SA INTEGRISANOM KLUPOM
BAZA
SA PRIKLADNIM TEKSTOM

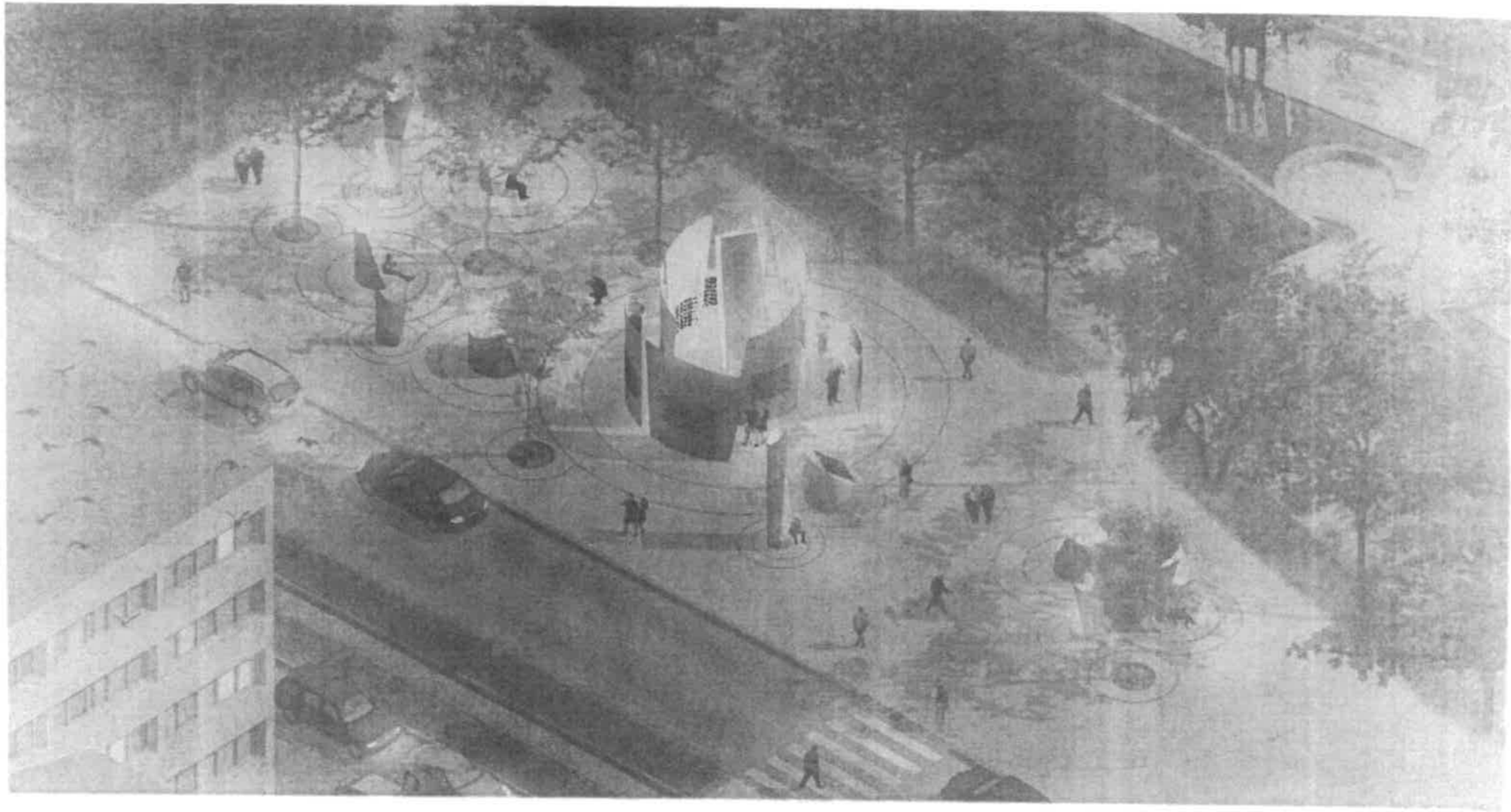
"ČEŠLJAN" BETON

POSTOJEĆA
MATERIJALIZACIJA

"LATICA"
SA INTEGRISANOM KLUPOM
POSTOJEĆE STABLO

TRODIMENZIONALNI PROJEKT
21

UNIVERZITET U SARAJEVU
Institut za istraživanje zločina protiv
čovječnosti i međunarodnog prava
SARAJEVO

UNIVERSITY OF SARAJEVO
Institute for the Research of Crimes
Against Humanity and International Law
SARAJEVO

Broj: 24 /1-24

Sarajevo, 20. 9. 2024. godine

Prijedlog za tekst na spomen-obilježje

**CIVILNE ŽRTVE ZLOČINA U SARAJEVU POD OPSADOM
1992 – 1996.**

Tokom opsade Sarajeva od 1992. do 1996. godine ubijen je najmanje 11 541 građanin, od čega više od 5564 civila. Grad su 1425 dana pod opsadom držale vojne i policijske snage Savezne Republike Jugoslavije (Srbija i Crna Gora) i samoproglašene Republike srpske.

Unija civilnih žrtava rata Kantona Sarajevo s velikim pijetetom pripremala je popis imena civilnih žrtava rata, s ciljem njihove memorijalizacije.

Predloženi tekst Unije civilnih žrtava rata koji će se ispisati na spomen-obilježju u skladu je s metodologijom i rezultatima naučnih istraživanja Univerziteta u Sarajevu - Instituta za istraživanje zločina protiv čovječnosti i međunarodnog prava.

S poštovanjem,

DIREKTOR

Prof. dr. Đorđe Milićević naučni savjetnik

**UDRUŽENJE - UNIJA CIVILNIH ŽRTAVA RATA
KANTONA SARAJEVO**

B r o j : 228-09/2024
19.09.2024.god.
S a r a j e v o, _____

GRAD SARAJEVO
N/r gradonačelnice Benjamine Karić
Za gosp. Tarika Zečića

Poštovani,

U skladu sa potpisanim Sporazumom i dogovorom dostavljamo Vam konačan, lektorisan prijedlog Unije civilnih žrtava rata Kantona Sarajevo o nazivu spomenika i tekstu koji bi trebao da bude na spomeniku.

NAZIV SPOMENIKA:

**CIVILNE ŽRTVE ZLOČINA OPSADE SARAJEVA
1992-1996**

TEKST:

Tokom opsade Sarajeva od 1992. do 1996. godine ubijen je najmanje 11 541 građanin, od čega više od 5564 civila. Grad su 1425 dana pod opsadom držale vojne i policijske snage Savezne Republike Jugoslavije (Srbija i Crna Gora) i samoproglashene Republike srpske.

Unija civilnih žrtava rata Kantona Sarajevo s velikim pijetetom pripremala je popis imena civilnih žrtava rata, s ciljem njihove memoralizacije.

Poslije imena ubijenih ide Grad Sarajevo i QR-CODE čiji sadržaj će napisati Unija sa relevantnim podacima iz Haških presuda, a usluge interneta bi trebao obezbijediti Grad Sarajevo.

S poštovanjem,

PREDSIEDNIK UNIJE

Karović Senaa

GENERALNI SEKRETAR UNIJE

Teskeredžić Muzajer dipl.ecc.

UNICREDIT BANK: 3389002206374038
e-mail: unijaczrsa@hotmail.com
Tel. +387 33 652 558; Tel.Fax: +387 33 651 515
Mobitel: 061/191-507
71000 Sarajevo, Marka Marulića br. 13

Grad Sarajevo, sa sjedištem u ulici Hamdije Kreševljakovića 3, koga zastupa gradonačelnica prof. dr. Benjamina Karić, (u daljnjem tekstu: Grad) i

Udruženje - Unija civilnih žrtava rata Kantona Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, ulica Marka Marulića br. 13, koju zastupa predsjednik Muzafer Teskeredžić, (u daljnjem tekstu: Unija)

zaključuju:

SPORAZUM

o realizaciji podizanja Spomen obilježja civilnim žrtvama rata grada - Kantona Sarajevo '92 – '95. godine

Član 1.

Ovim Sporazumom regulišu se međusobna prava i obaveze između Grada i Unije, a u vezi sa podizanjem Spomen obilježja civilnim žrtvama rata grada - Kantona Sarajevo '92 – '95. godine (u daljem tekstu: Spomenik).

Sporazumne strane su saglasne da imaju opravdani društveni interes da na način i kroz procedure opisane u ovom Sporazumu realizuju projekat iz stava (1) ovog Sporazuma.

Član 2.

Grad preuzima obavezu podizanja Spomen obilježja civilnim žrtvama rata grada - Kantona Sarajevo '92 – '95. godine.

Grad će provesti konkurs za nabavku adekvatnog idejnog rješenja spomenika.

Grad će usvojiti potrebne odluke kao i pribaviti potrebne saglasnosti drugih nadležnih subjekata za podizanje Spomenika.

Grad će obezbjediti neophodnu projektnu dokumentaciju za podizanje Spomenik.

Grad će obezbjediti potrebna finasijska sredstva za realizaciju podizanja Spomenika.

Član 3.

Unija se obavezuje saradivati na predmetnom projektu u skladu sa svojim kapacitetima.

Unija se obavezuje da će dostaviti relevantne i tačne podatke žrtava koja će se upisati na Spomeniku.

Unija garantuje za tačnost dostavljenih podataka.

Unija će objaviti javni poziv za dostavu podataka o žrtvama svim zainteresovanim subjektima, putem medija i dugih relevantnih kanala.

Član 4.

Sporazumne strane su saglasne da je nosioc aktivnosti Grad.

Član 5.

Strane potpisnice Sporazuma saglasne su da imaju ravnopravanu zastupljenost u medijskoj prezentaciji projekta, uskađujući aktivnosti i naglašavajući vodeću ulogu Grada.

Član 6.

Sve eventualne dopune ili izmjene ovog Sporazuma moguće su samo sačinjavanjem Aneksa Sporazuma.

Član 7.

Ukoliko dođe do spora po ovom Sporazumu, sporazumne strane će nastojati spor riješiti mirnim putem, a ukoliko se spor ne bude mogao riješiti mirnim putem, rješavat će ga Općinski sud u Sarajevu.

Član 8.

Ovaj Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja sporazumnih strana.

Član 9.

Ovaj Sporazum sačinjen je u 6 (šest) istovjetnih primjeraka, od kojih svaka strana zadržava 3 (tri) primjerka.

**UDRUŽENJE - UNIJA CIVILNIH
ŽRTAVA RATA KANTONA SARAJEVO
PREDSJEDNIK**

**GRAD SARAJEVO
GRADONAČELNICA**

Muzafer Teskeredžić

Prof. dr. Benjamina Karić

Broj: 51-02/1021
Datum: 21. 02. 2024. godine

Broj: 01109-04-2008/29
Datum: 21. 02. 2024. godine